

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه هیات عمومی

کلاس پرونده: ۰۰۰۲۹۶۰
شماره پرونده: ۱۴۰۰۳۱۹۲۰۰۱۱۴۰۰۱۷
دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۰۸۳۰
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۴/۲۸
پوست:

صرف نظر از محدودیت های خلاف قانون در خصوص واگذاری وجوه صندوق به اشخاص مندرج در تبصره های 3 و 4 بند 5 بخش 03-9 مجموعه مقررات اداری و استخدامی، نکته بسیار مهم و حیاتی در مقررات صندوق تأمین آتیه کارمندان صنعت نفت، این است که هیچ نوع قرارداد بیمه ای بین کارمندان صنعت نفت و وزارت نفت، شرکت های تابعه آن و یا صندوق مذکور دیگر منعقد نمی گردد و به تبع آن هیچ بیمه نامه ای در این خصوص وجود ندارد و اساساً مفاد مواد (1)، (2) و (3) قانون بیمه در صنعت نفت اجرا نمی گردد لکن تنظیم اقرارنامه رسمی در یکی از دفاتر اسناد رسمی این امکان را فراهم می سازد تا کارمندان شاغل به عنوان بیمه گذار، بتوانند وجوه استحقاقی صندوق را به اشخاص حقیقی یا حقوقی مندرج در ضوابط واگذار نمایند.

همانگونه که در جزء (الف) از بند 5 بخش 03-9 فصل نهم مجموعه مقررات تصریح گردیده است وجوه متعلق به بازماندگان کارمند متوفی، جزو ماترک محسوب نمی گردد. مضافاً اینکه بیمه عمر نوعی تعهد به نفع شخص ثالث است که حکم آن مشمول قیمت آخر ماده (196) قانون مدنی بوده و تبعاً داخل در ترکه متوفی نیست و در صورت معرفی نمودن ذینفع از سوی بیمه گذار، وجه بیمه مطابق ماده 24 قانون بیمه به شخصی که بیمه گذار اسم آن را برده است، پرداخت می شود. با توجه به دلایل ابرازی فوق نظر به اینکه طبق مقررات موضوعه اولاً: عضویت کارمندان در صندوق تأمین آتیه پس از استخدام و پرداخت سهم شرکتی مربوطه اجباری می باشد و همه کارمندان شاغل اعم از مرد یا زن، مجرد یا متأهل و یا دارای افراد تحت تکفل و یا فاقد افراد تحت تکفل همگی با درصدهای برابر سهم کارمند و کارفرما را به صندوق تأمین آتیه پرداخت می نمایند. ثانیاً: وجوه متعلقه - غرامت - جزء ماترک محسوب نمی گردد و ثالثاً: طبق قوانین موضوعه امکان تحقق شرط «فاقد بازمانده» در زمان حیات، قبل از وقوع فوت، صدور گواهی فوت و صدور گواهی انحصار وراثت وجود ندارد. رابعاً با عنایت به مواد 24 و 25 قانون بیمه، بیمه گذار حق دارد ذینفع در سند بیمه را معین و یا تغییر دهد، بنابراین درخواست از آن مرجع قضایی، ابطال عبارت «فاقد بازمانده» مندرج در تبصره 4 بند 5 بخش 03-9 فصل نهم مجموعه مقررات اداری و استخدامی می باشد."

متن مقررده مورد شکایت به شرح زیر است:

"9-03- صندوق تأمین آتیه کارکنان

.....

5- تسهیم غرامت به بازماندگان

الف- وجوه متعلق به بازماندگان کارمندان متوفی به عنوان مساعدت و با توجه به جنبه های انسانی و عاطفی و به منظور دلجویی کسانی که سرپرست خود را از دست داده اند پرداخت می شود و جزو ماترک محسوب نمی گردد. وجوه پرداختی به بازماندگان کارمندان متوفای متأهل در موارد فوت عادی و یا ناشی از بیماری های غیر حرفه ای و حوادث غیر ناشی از کار بر اساس سهم الارث مندرج در گواهی حصر وراثت صادره از مراجع قضایی و قانونی صرفاً به همسر همسران، فرزندان و پدر و مادر تحت تکفل پرداخت می شود.

.....

تبصره 3- کارمندان عضو صندوق می توانند از طریق امور حقوقی شرکت ذی ربط با تنظیم اقرارنامه رسمی در یکی از دفاتر اسناد رسمی تا ثلث وجوه استحقاقی صندوق را برای هر یک از بازماندگان واجد شرایط مندرج در جزء (الف) فوق (بدون توجه به شرایط تحت تکفل) تعیین نمایند."

در پاسخ به شکایت مذکور، معاون امور حقوقی و مجلس وزارت نفت به موجب لایحه شماره 98905 مورخ 1401/3/8 توضیح داده است که:

"حسب استعلام به عمل آمده از اداره کل تدوین و هماهنگی مقررات اداری و استخدامی وزارت نفت، در خصوص اعتراض شکایه به نحوه تسهیم غرامت به بازماندگان تأمین آتیه، به استناد ماده 10 قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت نظام های اداری و استخدامی و پرداخت حقوق و مزایای شرکت های تابعه وزارت نفت تابع آیین نامه خاصی گردیده که به پیشنهاد این وزارتخانه و تائید معاونت توسعه مدیریت و سرمایه نیروی انسانی ریاست جمهوری در تاریخ 1393/9/1 پس از تصویب رئیس جمهور برای اجرا ابلاغ شده است. فلذا صنعت نفت در حوزه های نظام های اداری و استخدامی دارای مجموعه مقرراتی است که موضوع مورد درخواست نامبرده به تفصیل در فصل نهم آن (بخش 03-9 صندوق تأمین آتیه) موجود و برای کلیه کارکنان صنعت نفت ملاک عمل می باشد.

برقراری امکان واگذاری کل وجوه استحقاقی صندوق به هر شخص حقیقی و حقوقی توسط کارمند مغایر با اهداف و فلسفه وجودی صندوق، (بند 1 بخش 03-9 فصل نهم مجموعه مقررات اداری و استخدامی کارکنان صنعت نفت) مبنی بر مساعدت به بازماندگان و نیز حمایت اجتماعی از خانواده بلافصل کارمند می باشد. خاطر نشان می گردد، منابع مالی صندوق از حق مشارکت پرداختی کارفرما به میزان (یک و یک دهم درصد) و حق مشارکت کارمند به میزان (پنج درصد) حقوق و فوق العاده ویژه می باشد. بنابراین با توجه به سهم عمده کارفرما در تأمین منابع مالی صندوق، اتخاذ تصمیم در ارتباط با چگونگی پرداخت متوجه کارفرما بوده که این موضوع نه تنها واجد پشتوانه مقرراتی است بلکه دارای منطق اقتصادی و مالی نیز می باشند.

با عنایت به مراتب فوق به جهت صیانت از منابع مالی صندوق، طبق مفاد تبصره های (3 و 4) ذیل جزء (ب) بند 5 بخش 03-9 مجموعه مقررات مزبور، کارمندان عضو صندوق می توانند از طریق امور حقوقی شرکت ذی ربط با تنظیم اقرارنامه رسمی در یکی از دفاتر اسناد رسمی تا ثلث وجوه استحقاقی صندوق را برای هر یک از بازماندگان واجد شرایط (شامل همسر همسران، فرزندان و پدر و مادر) تعیین نمایند. در ضمن مشمولین فاقد بازمانده واجد شرایط، در زمان حیات می توانند کل وجوه مذکور را جهت پرداخت به شخص/اشخاص حقوقی یا حقیقی که معرفی می نمایند از طریق امور حقوقی شرکت ذی ربط با تنظیم اقرارنامه رسمی منظور نمایند."

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه هیات عمومی

کلاس پرونده: ۰۰۰۲۹۶۰
شماره پرونده: ۱۷۰۰۱۱۴۰۰۱۱۴۰۰۳۱۹۲۰۰۰
دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۰۸۳۰
تاریخ: ۱۴۰۱/۰۴/۲۸
پیوست:

پرونده در اجرای ماده 84 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال 1392 به هیأت تخصصی استخدامی دیوان عدالت اداری ارجاع شد و این هیأت به موجب دادنامه شماره 140109970906010141 مورخ 1401,3,21 تبصره 4 بند 5 بخش 03-9 از فصل نهم مجموعه مقررات اداری و استخدامی کارمندان صنعت نفت مصوب سال 1395 را قابل ابطال تشخیص نداد و رأی به رد شکایت صادر کرد. رأی مذکور به علت عدم اعتراض از سوی رئیس دیوان عدالت اداری یا ده نفر از قضات دیوان عدالت اداری قطعیت یافت.

«رسیدگی به درخواست ابطال تبصره 3 بند 5 بخش 03-9 از فصل نهم مجموعه مقررات اداری و استخدامی کارکنان صنعت نفت مصوب سال 1395 در دستور کار هیأت عمومی قرار گرفت.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ 1401,4,28 با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

براساس ماده 24 قانون بیمه مصوب سال 1316 مقرر شده است که: «وجه بیمه عمر که باید بعد از فوت پرداخته شود، به ورثه قانونی متوفی پرداخته می‌شود مگر اینکه در موقع عقد بیمه یا بعد از آن در سند بیمه قید دیگری شده باشد که در این صورت وجه بیمه متعلق به کسی خواهد بود که در سند بیمه اسم برده شده است» و بر مبنای حکم مقرر در این ماده، پرداخت وجه مربوط به بیمه عمر بعد از فوت متوفی مبتنی بر ضوابط مربوط به ارث نیست و با عنایت به حکم قانونی مذکور، مفاد تبصره 3 بند 5 بخش 03-9 از فصل نهم مجموعه مقررات اداری و استخدامی کارمندان صنعت نفت مصوب سال 1395 که براساس آن به کارمندان عضو صندوق اجازه داده شده است که صرفاً تا ثلث وجوه استحقاقی صندوق را برای هر یک از بازماندگان واجد شرایط اختصاص دهند، با ماده 24 قانون بیمه مصوب سال 1316 مغایرت دارد و مستند به بند 1 ماده 12 و ماده 88 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال 1392 ابطال می‌شود./

حکمتعلی مظفری

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری